



Διαπολιτισμικά θέματα στην ανάπτυξη

Ελένη Ιωάννα Λεβαντίνου

Διαπολιτισμική Ψυχολογία

η κριτική και συγκριτική μελέτη των πολιτισμικών επιδράσεων στην ανθρώπινη συμπεριφορά.

2 Σημαντικά στοιχεία:

- Πρώτον, πρόκειται για συγκριτικό πεδίο. Κάθε μελέτη στη Διαπολιτισμική Ψυχολογία καταλήγει στα συμπεράσματά της μέσα από τουλάχιστον δύο δείγματα, τα οποία αντιπροσωπεύουν τουλάχιστον δύο διαφορετικές πολιτισμικές ομάδες.
- Δεύτερον, επειδή η Διαπολιτισμική Ψυχολογία συνδέεται εγγενώς με συγκρίσεις, και η πράξη της σύγκρισης απαιτεί ένα ιδιαίτερο σύνολο κριτικών δεξιοτήτων, η μελέτη στη Διαπολιτισμική Ψυχολογία είναι συνυφασμένη με την κριτική σκέψη.

Όροι

- **Φυλή:** μια ομάδα ανθρώπων που διακρίνονται από ορισμένα παρόμοια, γενετικά μεταβιβαζόμενα φυσικά χαρακτηριστικά.
- **Εθνικότητα:** δηλώνει συνήθως την πολιτισμική κληρονομιά την εμπειρία που μοιράζονται άνθρωποι με κοινή προέλευση, προγόνους, γλώσσα, παραδόσεις και συχνά κοινή θρησκεία και γεωγραφική επικράτεια.
- **Έθνος:** ορίζεται ως μια ομάδα ανθρώπων που έχουν κοινή γεωγραφική προέλευση, ιστορία και γλώσσα, και είναι ενοποιημένοι ως πολιτική οντότητα – ένα ανεξάρτητο κράτος αναγνωρισμένο από τις υπόλοιπες χώρες.
- **Θρησκευτικό δόγμα:** δηλώνει την αποδοχή, από ένα άτομο, της γνώσης, των πεποιθήσεων και των πρακτικών που σχετίζονται με μια συγκεκριμένη θρησκευτική πίστη.
- **Πολιτισμός:** είναι το μέρος του ανθρώπινου περιβάλλοντος που επινόησε ο άνθρωπος

ΥΠΑΡΧΟΥΝ ΦΥΛΕΤΙΚΕΣ ΔΙΑΦΟΡΕΣ ΣΤΗ ΓΝΩΣΗ;

1. Όσοι γενετικοί παράγοντες και αν συμβάλουν στη νοητική επίδοση των ανθρώπων μέσα σε οποιαδήποτε ομάδα, οι δι-ομαδικές διαφορές μπορεί να οφείλονται αποκλειστικά σε μη γενετικούς παράγοντες.

2. Οι περιβαλλοντικοί παράγοντες, οι οποίοι είναι γνωστό ότι επηρεάζουν το ΔΝ είναι πολύ πιο εμφανείς στις ομάδες με χαμηλότερο μέσο ΔΝ.

3. Πρόσφατες έρευνες στη γενετική αποδεικνύουν ότι η δι-ατομική διακύμανση στα γονίδια είναι πολύ μεγαλύτερη από τη δι-ομαδική διακύμανση.



ΟΡΙΣΜΟΙ ΤΗΣ ΙΚΑΝΟΤΗΤΑΣ ΜΕ ΕΠΙΚΕΝΤΡΟ ΤΟΝ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟ

- Είναι η νοημοσύνη, ένα οικουμενικό χαρακτηριστικό του ανθρώπινου είδους;
- Biesheuvel (1959) → διαφορετικά ερεθίσματα του περιβάλλοντος:
 - Δεν προσφέρουν όλοι οι πολιτισμοί τα ίδια νοητικά ερεθίσματα.
 - Ποικίλλουν οι κοινωνικο-οικονομικές τους συνθήκες, όπως και οι συνήθειες ανατροφής των παιδιών.
 - Έχουν διαφορετικούς στόχους και αξιολογούν διαφορετικές δεξιότητες.
 - Η νοητική ανάπτυξη επηρεάζεται από πληθώρα καταστάσεων, όπως οι συνήθειες διατροφής, η πολυπλοκότητα του υλικού περιβάλλοντος, οι στάσεις και το μορφωτικό επίπεδο των γονέων, καθώς και το εκπαιδευτικό σύστημα.

Η Κοινωνική Διάσταση της Νοημοσύνης



ΑΝΕΠΑΡΚΕΙΑ ΚΑΙ ΔΙΑΦΟΡΑ: Η ΕΡΜΗΝΕΙΑ ΤΗΣ ΒΑΘΜΟΛΟΓΙΑΣ ΣΕ ΤΕΣΤ ΝΟΗΜΟΣΥΝΗΣ

Η Ερμηνεία της Ανεπάρκειας

Οι Cole και Bruner (1971/1974) συνόψισαν τις θεωρίες με επίκεντρο την άποψη ότι η προέλευση των εθνικών διαφορών και των ταξικών διαφορών βασίζεται στη νοητική επίδοση.

Όπως «ο πρωτόγονος νους» χρησίμευσε ως εκλογίκευση της αποικιοκρατίας, ο «πολιτισμός της φτώχειας» και το πρότυπο της ανεπάρκειας, χρησίμευσαν, ώστε να κατηγορηθούν οι φτωχοί για την οικονομική ύφεση. «Οι φτωχοί είναι λιγότερο νοήμονες - αλλιώς δεν θα ήταν φτωχοί - και μεταβιβάζουν τα κατώτερης ποιότητας γονίδια τους στους απογόνους τους». Αυτό είναι μια άποψη που ακούγεται συχνά και που συνδέει την υπόθεση της ανεπάρκειας με το βιολογικό ντετερμινισμό.

Η Ερμηνεία της Διαφοράς

Το πρότυπο της «διαφοράς» αποτελεί, ουσιαστικά, μια κριτική στον τρόπο με τον οποίο διεξάγονται οι έρευνες των κοινωνικών επιστημών με τις μειονότητες. (Me Shane και Berry, 1988). Η χρήση μιας μεθοδολογίας (όπως τα ψυχομετρικά τεστ) η οποία σχεδιάστηκε για τις κυρίαρχες ομάδες είναι ακατάλληλη, καθώς τοποθετεί τις μειονότητες σε μειονεκτική θέση. Έτσι, οι επικριτές του «προτύπου ανεπάρκειας» ισχυρίζονται ότι τα αίτια των διαφορών που παρουσιάζονται στις ικανότητες βρίσκονται όχι σε πραγματικές διαφορές στις ικανότητες αυτές αλλά, αντίθετα, τα αίτια είναι μέλλον τεχνητής φύσης. Η ουσία των επιχειρημάτων, όσον αφορά το πρόβλημα της «πολιτιστικής στέρησης», είναι ότι αυτές οι ομάδες, οι οποίες έχουν διαγνωστεί ως πολιτιστικά στερημένες, έχουν τις ίδιες ικανότητες με τα άτομα του κυρίαρχου πολιτισμού. Έτσι, οι διαφορές που παρουσιάζουν στην επίδοση εξηγούνται μέσω των καταστάσεων και των πλαισίων στα οποία εκφράζεται η ικανότητα» (Cole και Bruner, 1971, σελ. 238, στην έκδοση του 1974).



ΓΕΝΕΤΙΚΕΣ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΣΜΙΚΕΣ ΕΡΜΗΝΕΥΕΣ ΤΩΝ ΔΙΑΠΟΛΙΤΙΣΜΙΚΩΝ ΔΙΑΦΟΡΩΝ ΣΤΙΣ ΓΝΩΣΤΙΚΕΣ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΕΣ

Η γνωστική ανάπτυξη ακολουθεί μια βασική, καθολική, οικουμενική δομή και εκδηλώνεται μέσα από κάποια στάδια και διαδικασίες κοινές για όλους τους πολιτισμούς → Piaget

Η γνωστική και αναπτυξιακή ψυχολογία δεν κατάφεραν να διατυπώσουν μοντέλα που να εξηγούν ικανοποιητικά τις ατομικές διαφορές ως προς την ανάπτυξη των γνωστικών ικανοτήτων

Η κουλτούρα μπορεί να ιδωθεί ως ένα ερέθισμα που προηγείται και ενεργοποιεί τις γνωστικές λειτουργίες του ανθρώπινου ζώντος οργανισμού. Το επίπεδο αυτής της πολιτισμικής επιρροής, πέρα από εξωτερικό – κοινωνικό, επεκτείνεται και στις υποκείμενες νευρωνικές οργανώσεις οι οποίες ευθύνονται και αποτυπώνουν σε επίπεδο δομής εγκεφάλου τις διάφορες γνωστικές λειτουργίες (Park & Gutches, 2002).



ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΣ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΣΥΜΠΕΡΙΦΟΡΑ - Η ΕΚΦΡΑΣΗ ΤΩΝ ΣΥΝΑΙΣΘΗΜΑΤΩΝ



Ένα από τα στοιχεία του συναισθήματος που προκύπτουν κατά την ανάλυση της φύσης τους αφορά στις παρατηρήσιμες εκφραστικές μορφές τους, αφού κανονικά εκδηλώνονται με κάποια μορφή εξωτερικών εκφράσεων. Ο τρόπος βέβαια που οι άνθρωποι εκδηλώνουν τα συναισθήματά τους μπορεί να διαφέρει από πολιτισμό σε πολιτισμό, η διαμόρφωση του οποίου σχετίζεται με τα κοινωνικά και ηθικά κριτήρια που ισχύουν και μεταβιβάζονται κατ' αρχήν από την οικογένεια με τις έμμεσες πρακτικές κοινωνικοποίησης της μητέρας. Οι Γιαπωνέζοι π.χ. δεν αφήνουν τα συναισθήματά τους να φανούν στο πρόσωπο και πολύ σπάνια εκφράζουν αρνητικά συναισθήματα (λύπη, θυμός) οι Ιταλοί χρησιμοποιούν πολύ τις χειρονομίες και οι Άραβες πλησιάζουν πολύ το συνομιλητή τους σε σχέση με τους Έυρωπαϊούς.



THANK YOU

Βιβλιογραφία

- Παρούτσας, Δ., Κ., (2013), *Διαπολιτισμική Ψυχολογία: Εννοιολογικός & λειτουργικός ορισμός του πολιτισμού*, ανακτήθηκε στις 13/2/2023 από <https://paroutsas.jmc.gr/intrcult/chapto2.htm>
- Παυλόπουλος, Β. (2003). *Οι άρρητες θεωρίες των γονέων για την προσωπικότητα των παιδιών: κοινωνική-Διαπολιτισμική προσέγγιση*. Στο Α.-Β. Ρήγα (Επιμ.), *Το κουτί της Πανδώρας. Οικογένεια και η διαπολιτισμική της ταυτότητα σήμερα* (σελ. 45-66). Αθήνα: Ελληνικά Γράμματα.
- Segall, M. H., Dasen, P. R., Berry, J. W., & Poortinga, Y. H. (1993). *Διαπολιτισμική ψυχολογία. Η μελέτη της ανθρώπινης συμπεριφοράς σε παγκόσμιο οικολογικό πολιτιστικό πλαίσιο* (Επιστημονική επιμέλεια Δ. Γεώργας). Αθήνα: Ελληνικά Γράμματα.
- Κατέρη, Ε., Πουρκός, Μ. & Νέστορος, Ι. (2002). *Πολιτισμός και Ψυχοπαθολογία: Συνεπαγωγές των Πολιτισμικών Διαφορών για την Ψυχολογική Γνώση και την Ψυχοθεραπευτική Προσέγγιση*. Στο Ν. Πολεμικός, Μ. Καϊλα & Φ. Καλαβάσης (Επιμ.), *Εκπαιδευτική, Οικογενειακή και Πολιτική Ψυχοπαθολογία, Τόμος Α΄* (σσ. 366-387). Αθήνα: Ατραπός.